

Via Ruston

4*21

MARTIN PODZIMEK
RIVALOVÉ
MARTIN SKALICKÝ
PAVEL BOLF

Kryjeme
Vám záda

ve všem,
co Vás
čeká.

Stanislav Bernard
spolumajitel Rodinného pivovaru Bernard

Když jsme byli v září v Chorvatsku, tak jsem zase asi po roce vzal do ruky tenisovou raketu. S přáteli jsme hráli čtyřhry a probudila se v nás taková ta rivalita, kdy jsme se po několika zápasech začali sázet, kdo vyhraje. A tak jsme hráli třeba o pivo nebo o kafe. K tomu všemu jsme si užívali krásné místo, moře, hezké počasí, vůni borovic i ty chvílky, kdy si člověk večer zajde posedět s přáteli a dá si třeba rybu. Nasávali jsme energii, co to šlo, a trávili jsme čas s fajn lidmi. Když jsme se vrátili domů, tak na nás dýchla úplně jiná atmosféra, krajina, jiná příroda, ale rozhodně neméně krásná. Taky jsem měl radost z návštěvy rodného Háje ve Slezsku, kde se hrál turnaj v tenisových čtyřhrách - memoriál mého táty Rudolfa Bernarda. Užili jsme si nejen sport, ale také to důvěrně známé prostředí a hlavně lidi, přátele, se kterými jsem se zase mohl vidět.

Těším se i na to, že přesně 26. října oslaví náš pivovar třicáté narozeniny. Když jsme v roce 1991 vydražili s Pepou Vávrou a Rudou Šmejkalem ruinu v Humpolci, prvních deset let jsem věnoval práci veškerou svou energii a na odpočinek vůbec neměl čas. Jsem přesvědčený, že takhle to má řada lidí, že se pro něco nadchnou a srdce je do toho táhne naplno. Ale samozřejmě to pak přináší i ty negativní důsledky, třeba až takové,

že člověk vyhoří. Ono těch prvních deset let pivovaru byla radost, bylo to vlastně obrovské nadšení, protože jinak by se nám to nemohlo povést, ale na druhé straně riziko podnikání bylo absolutní. Ono se těch pocitů ve mně mísilo mnohem víc: cítil jsem třeba obrovskou míru svobody a velkou příležitost, jak naplno uplatnit své nápady. A to mě naplňovalo a naplňuje dodnes. Ale v určitém momentě člověk začne hledat ještě hlubší radosti, poznání. Důležité pro mě je i to nejen něco vybudovat, ale také to dokázat jakoby vnitřně pustit. Dělat věci, jak nejlépe to jen jde, ale nevázat se na výsledky, protože jinak se ta prvotní velká radost může stát závažím, koulí u nohy. Přitom člověk si kolikrát neuvědomuje, že tu nebude věčně. Tak to ale prostě je a je dobré to přijmout.

Naštěstí se nám povedlo obklopit se výbornými lidmi, kteří jsou naladěni na podobnou vlnu, rezonují se stejnými hodnotami a pomáhají nám posouvat se dál. A to považuji za obrovský, nejdůležitější moment. Proto jsem na začátku hovořil o těch drobných radostech, o přírodě, o domově, o fajn lidech, protože právě ti jsou pro naše životy naprosto nejdůležitější. Užívejme si ty všechny malé radosti každý den.

Držme se.

vlastní cestou 4²¹

říjen — listopad — prosinec

redakce
**Stanislav Bernard, Boris Dočekal,
Zdeněk Mikulášek, Markéta Navrátilová,
Aneta Slavíková**
design
Štěpán Malovec
tisk
Indigoprint, s. r. o.
vydavatel
Rodinný pivovar Bernard, a. s.

Vaše připomínky a náměty můžete zasílat na pivovar@bernard.cz
Magazin Vlastní cestou je zaregistrován na Ministerstvu kultury ČR
pod evidenčním číslem MK ČR E 14164.

obálka > **Martin Skalický**, Hlava (2021)

obsah

04 — Martin Podzimek
rozhovor	30 — Dawson City: Palermo
komiks (Jaromír 99 / J. Rudiš)
10 — Milovník
povídka Emila Hakla	32 — Proč zrovna Evropa?
Radim Tolasz
14 — Rivalové
fotoreportáž	33 — Šťastný konec
neboli happy end
fejton Bedřich Solanský
21 — Z pivovaru
novinky z pivovaru	34 — Ve Splitu nad mořem
reportáž
22 — Martin Skalický
lahůdka ze světa umění	38 — Královská Jemnice
Vysočina a okolí
26 — Pavel Bolf
rozhovor	

Radši se dívám kupředu

říká

Martin Podzimek

Stavba má vyzařovat pozitivní energii, říká muž, který vzkřísil rodinný podnik s tradicí 125 let

▼
Vaši předkové firmu založili v roce 1896. Jak vám to zní? Je to pro vás nějaký závazek?
Na to jsou dvě teorie. První, že je to závazek vůči předkům, a druhá hovoří o závazku vůči dětem. Mně se líbí víc ta druhá, že jim to v nějakém použitelném stavu předám. K předkům mám samozřejmě velkou úctu, je za nimi obrovská práce, většinu z nich jsem ale osobně nezažil.

Jakou roli sehrálo 20. století? Po únoru 1948 jste o vše přišli, co to pro vás znamenalo?
Obecně se u nás o vlastnictví, majetcích a historii nemluvalo, přestože obě strany rodiny byly relativně movité. Dědečky doba semlela úplně, třeba ten z Třeště: z poměrně velkého podnikatele, který měl dvě cihelny, pilu, stavební podnik a stovky zaměstnanců, se najednou stal správce skladů stavebnin v Praze. A zdá se, že to úplně nerozdýchal. Jinak jsem prožíval normální dětství.

Nějaké rozdíly ve vnímání světa okolo vás ale snad byly?
Zásadním rozdílem bylo asi to, že jsem chodil do skautu. Byla to krásná zábava a trochu vzdor vůči době. A zároveň neuvěřitelná příprava pro manažery: děti postupně přebírají zodpovědnost za větší a větší kolektivy a naučí se lidi řídit, což připomíná práci. V celé naší rodině má skauting velmi podstatnou roli. Moje maminka s tatínkem se

jezy, to je do značné míry jeho dílo. Když jsem si já vyškrtával, kde mohu studovat a co dělat nemůžu nebo nechci, zbyla mi taky stavební průmyslovka. Navíc tam přede mnou byl brácha, šel jsem v jeho stopách a byl jsem tím pádem všude profláklej od prvního okamžiku – od skautingu přes baseball, střední průmyslovku a vysokou školu.

A pak přišla revoluce.
Zastihla mě ve čtvrtém ročníku ČVUT. 17. listopadu jsem byl na chalupě, s tehdejší přítelkyní a současnou manželkou jsme poslouchali Hlas Ameriky. Věděl jsem, že se děje něco významného, ale po mém následném příchodu do školy jsem zjistil, že směr a téma jsou sice dobré, jenže lidi, kteří stojí na pódiu, nejsou ti, které bych tam chtěl vidět, řídil to Socialistický svaz mládeže. Revoluční dění jsem podporoval, tisknul jsem letáky, ale i když to možná byla jediná cesta, pro mě nebyla ta nejlepší.

Jak si vás v tom všem našla rodinná historie?
Babička najednou vytáhla kufr plný dokumentů – o firmě, o majetcích, nemovitostech, pozemcích. Snažil jsem se v tom orientovat, začal si ručně dělat tabulky. Někam jsme jeli s babičkou a ona tápala: Někde tady by ten dům nebo pozemek mohl být... Takhle jsme začínali.

Co se dělo pak?
Táta byl ředitelem relativně velké akciové společnosti, kterou s Františkem Čubou, předsedou JZD Slušovice, v roce 1988 zřídili na výstavbu kanálu Labe-Odra-Dunaj. Takže on se restitucí neúčastnil. Starší brácha zase odjel velmi brzo do Ameriky na zkušenou. Maminka je celoživotní sociální pracovnící, na tyto věci moc nebyla. Takže to šlo za mnou. Dostal jsem ten kufr od babičky, právníka a už to jelo.

Jak jste to stíhal?
Nadšení i čas jsem měl, ale možná jsem víc restituoval, než studoval. Zjistil jsem, kde co máme a kde o co žádat, právník mi pomáhal sepisovat žádosti a postupně přebírat majetek, začal jsem zastupovat i naše americké tetičky. Privatizoval jsem dva podniky, stavební a strojírny tady v Třešti v prostorách naší bývalé cihelny. Byly to restituce v kombinaci s privatizací: část majetku nám vraceli a část jsme dokupovali, takže jsme se také rázem zadlužovali.

Možná jsem víc restituoval, než studoval, vzpomíná Podzimek na začátek 90. let.

Co další těžkosti?
Vraceli jsme se na území, kde jsme desítky let nežili. Babička s dědečkem odešli z Třeště v roce 1949, když byly na pile připraveny šibenice pro všechny místní podnikatele. V té době usoudili, že tady nemají co dělat, odjeli do Prahy a mysleli si, že se tam ztratí. Částečně se jim to povedlo, ale za cenu toho, že babička dělala zipy v Koh-i-nooru, paní velkotovárníková skončila u výrobní linky. Ale nikdy si nestěžovala, v rodině se říkalo, že by na optimismus měla mít zbrojní pas. S těmi životními událostmi se srovnala daleko lépe nežli děda – zdá se, že ženské vydrží daleko víc než chlapi. V naší rodině úplně jednoznačně.

Ale zpět do ostrého startu 90. let.
Byla to zvláštní doba. Přinášela obrovskou naději a všichni chtěli pomáhat, noví podnikatelé byli podporováni veřejným míněním v tom, že jde o něco pozitivního. Teď

si po těch letech nejsem úplně jistý. Kredit se cestou ztratil, i přes různé pochybné lidi a jejich propojení s politikou. My se však stále snažíme nacházet tu správnou cestu a motivovat spolupracovníky k tomu, aby nás na této cestě doprovázeli.

Lze se na to připravit?
Táta celý život pracoval v řídicích funkcích, studoval a uznával Baťovy principy. Bylo relativně přirozené, že jsme se nezalekli privatizovat, ale samozřejmě, bylo mi 25 let. Pak se brácha vrátil z USA a usoudil, že stávající ředitel nemůže podnik dál vést, jinak by firma nepřežila, a převzal celkové řízení. Já přebíral další firmy. Lidi postupem času pochopili, že nejsme nepřátele, že jim spíš přicházíme pomoci.

Co se dělo, než to pochopili?
V první fázi nás víceméně chtěli zlikvidovat. Bývalý ředitel usoudil, že když s ním

nechceme spolupracovat, odvede nám pryč většinu zaměstnanců. Udělal to a my jsme firmu postavili sami většinou s novými mladými lidmi, plno z nich je tu doteď. Do té doby jsme nechápali místní vazby: že jsou všichni sousedi, kamarádi, spolužáci, tím pádem šlo všechno trochu okolo nás. Ale jelikož to takhle rozbil, najednou se dělalo všechno nanovo a daleko zdravěji. Lidi viděli, že jsme je nepřišli vykořisťovat, že chceme podnikat a naprostou většinu peněz, které vytváříme, rozdělujeme mezi firmu a naše spolupracovníky. Vždycky říkám, že můžu rozdávat jen to, co mám. Ale co mám, to už rozdávám docela rád. Funguje to doteď.

Jak dlouho trvalo, než jste se dostali do dobré situace?
První rok byl velmi krušný, opravdu hodně, byli jsme obrovsky zadlužení a nebyly zakázky. Po roce se to ale nějak ustálilo, práci jsme byli vždycky schopni sehnat a docela to

šlapalo. Akorát poslední roky mám pocit, že je podnikání čím dál těžší a prostředí složitější. Je čím dál méně řemeslníků a techniků, opravdu extrémně málo. A nikdo se o to nestará. Nechápu, že někdo neřve jako tur a neřeší to. Ale to je na jiný rozhovor.

Do historie firmy zasáhla tragická událost, váš bratr Jan se v roce 2007 zabil při lyžování. Další moment, kdy jste neměl na výběr?

Přesně tak. Přišel jsem do práce a najednou jsem nebyl ten druhý, ale první. Jak se říká: král zemřel, ať žije král. Malinko sebevražedně jsem tátovi říkal: Je ti přes sedmdesát let a má-li to mít vůbec cenu, tak to už musím vybojovat já. Rodinné podnikání není jednoduché, firma přetéká do osobních vztahů,

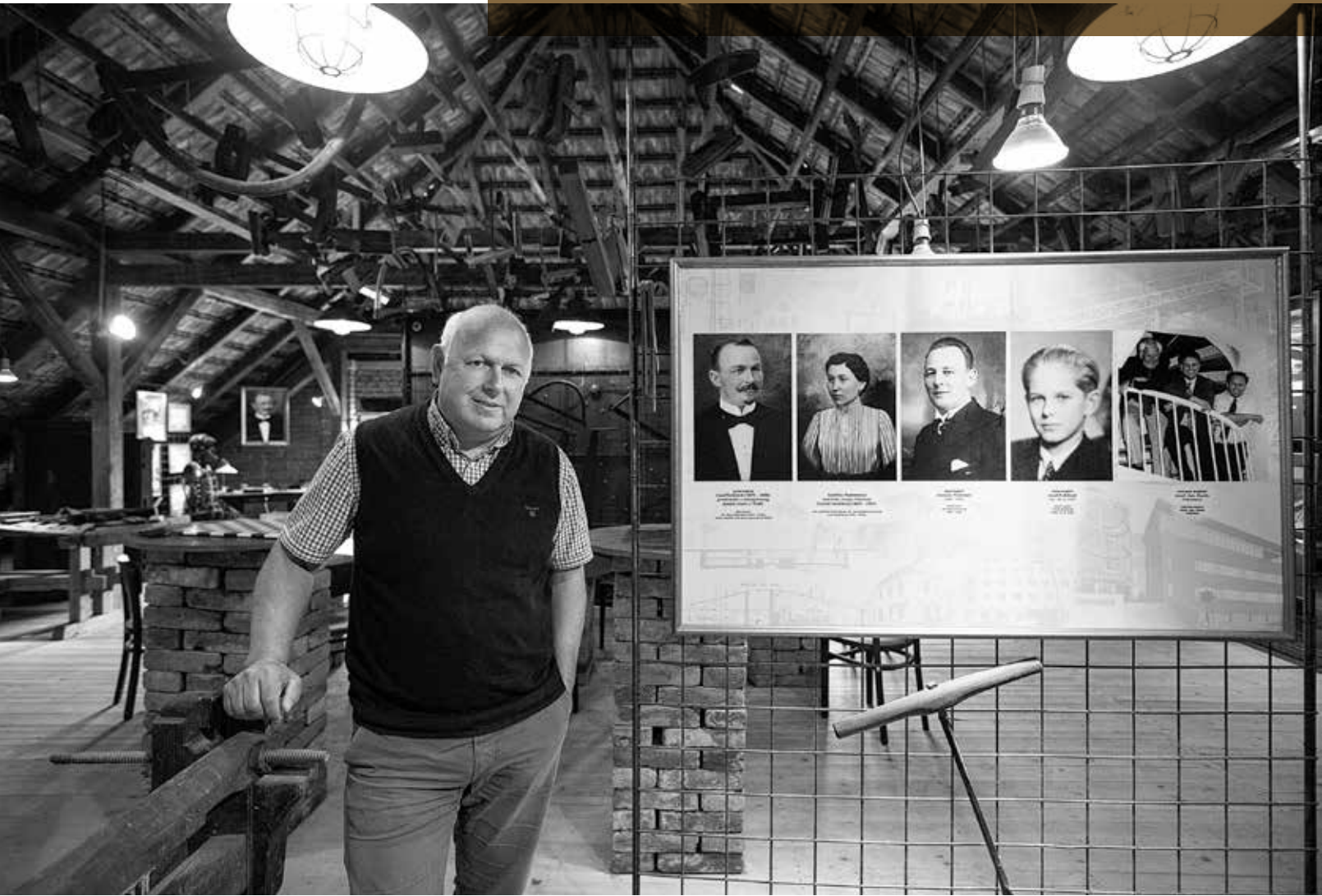
proto táta majetek mezi nás rozděloval. Neměli jsme stejné myšlení. Brácha byl většinouvým majitelem stavební firmy, já zase strojíren a dřevovýroby, začalo to fungovat a bylo to fajn. V ten jeden den se všechno změnilo. A nebyl tu nikdo jiný, kdo by to mohl dělat. Rodina bratra se totiž shodla na tom, že oni se podnikání ve firmách účastnit nechťejí.

V čem jste se s bratrem nejvíc lišili?
Vždycky jsem ho ctil jako staršího, ale už sportem počínaje jsme trochu soupeřili a každý jsme to dělali jinak. On si všechno odpracoval, promyslel a připravil, opravdu extrémně – a pak ten krok, který udělal kupředu, byl docela dlouhý a přesně zaměřený. Já celý život dělám spíš malé krůčky určitým směrem a až pak zjistím, jestli jsem

udělal správně a případně další krok koriguji. A také to jde.

Kdo vás v těžkých časech podržel?
Samozřejmě rodiče, ale nejen oni. Od prvního okamžiku jsem začal hledat lidi, kteří mi pomůžou. A všichni okolo mě tady ve firmách se zachovali velmi vstřícně a pomohli, opravdu hodně. Bráchovi se to stalo v prosinci 2007, o rok později přišla krize a moje dcera tehdy měla rakovinu... V tom jsem trochu nechal manželku. Vždycky jsem se staral víc o firmy, což je mi vyčítáno, asi oprávněně. Věcí, které jsem v tu dobu řešil, bylo opravdu hodně.

Náš skautský pokřik zní: Do čela, nepovol, bij se vpřed.

Martin Podzimek
(*1965)
—
Ještě při studiích na ČVUT byl hlavní postavou při restitucích majetku rodiny. Od začátku 90. let působil ve firmě Podzimek a synové ve vysokých funkcích, po tragické smrti bratra Jana ji pak v roce 2007 převzal jako ředitel. Společnost má za sebou tisíce zakázek v Česku, mezi něž patří Malostranská beseda, Dům U Hybernů, Krajský úřad Kraje Vysočina, Usedlost Ladronka nebo Vysoká škola polytechnická v Jihlavě. Právě dokončila zbrusu nové návštěvnické centrum Rodinného pivovaru Bernard.

Kde člověk hledá síly?

Náš skautský pokřik zní: Do čela, nepovol, bij se vpřed. Šel jsem zase do čela, zase jsem se bil a zase jsem to táhnul vpřed. To dělám doteď.

Zpětně viděno, dělal byste něco jinak?

Toho je mraky, opravdu. Ale já se radši pořád dívám kupředu, ne dozadu. A samozřejmě se snažím učit z chyb – že jich bylo. Jen nesmí být tak velké, aby vás to zničilo. Další rozdíl mezi bráchou a mnou byl v tom, že on lidem moc nevěřil, zato já se jim snažím věřit. Což je ovšem čím dál těžší, mnohem víc se setkávám s takovými, jejichž morálka je výrazně pochybná a jsou schopní dát nám za uši, natvrdo řečeno kradou. Je to těžké a špatně to rozdýchávám. Vadí mi to.

Řešíte to?

Ano, ale ne vždy. Vybírám si bitvy.

Koho si naopak vážíte?

Moje babička říkala, že každý dobrý řemeslník je poklad, že si ho mám vážit. A já už bych skoro řekl, že si vážím každého řemeslníka, nejen toho dobrého. To je ten posun doby. Vážím si také, a to hodně, každého

dobrého technika a vůbec všech dobrých a poctivých spolupracovníků.

V čem se podle vás doba mění?

Mladí to mají úplně soupnuté, nemají práci jako to nejdůležitější, tím je pro ně osobní život a já to chápu. Ale pak je pořád složitější je namotivovat, aby vůbec pracovali, k tomu neustále hledám cesty. Naprostá většina věcí mě ovšem pořád baví.

Co výhledové střídání stráží?

Trochu se ohlížím na svoje děti, jestli by náhodou nebyly ochotné převzít trochu zodpovědnosti. Jsou v letech, kdy jsem firmu přebíral já.

Vaše dcera Eliška je známá a úspěšná výtvarnice. Kariéru rozběhla jinde.

Třeba bude chtít syn. Ještě to neodmítl, takže mám pořád šanci. (úsměv)

Máte plán B?

Nemám, ono je velmi obtížné si ho tvořit, když firma nese vaše jméno. Je toho strašně moc: stavební firma, strojírna, dřevovýroba, developerské firmy, do toho prodáváme materiál a máme přinejmenším dvě sídla,

v Třebí a v Praze, pořád jsem na cestě. Není to učesané tak, aby to jeden člověk, natož mladý, byl schopný obsáhnout. Takže se syna budu ptát i na to, v jaké podobě by to případně byl vůbec ochotný jednou přebírat.

Co byste nejen pro něj označil za neuspokojivější zpětnou vazbu?

Mám samozřejmě rád lidi, se kterými spolupracuji, 99 procent z nich za to stojí. A pro stavaře je krása v tom, že po vás něco zůstává. Můžeme se podívat za sebe a vidíte stavby, konkrétní díla, a je to strašně fajn; po takovém právníkovi může zůstat jen halda papírů. Tohle mě baví. A taky to, když dokážeme stavět, a ne bojovat.

Jak to myslíte?

Každý má pohled ze své strany: stavitel, investor, developer, to chápu. Ale cíl musí být stejný. Když je na konci krásná a užitečná stavba bez nějakých velkých střetů mezi jednotlivými subjekty, má pro mě úplně jinou energii. Ať si myslí kdo chce, co chce, ale když se něco vydrže jen na sílu, zůstává pachuč. Zato když stavba vznikne za příznivých podmínek s příznivou energií, vyzařuje pozitivně.

EMIL HAKL

Milovník

Když člověk následkem telefonicky odvolaného srazu ztratí důvod spěchat Konviktskou na pracovní kafe, je čas vymyslet, kam jít. Ve chvíli, kdy mě tahle otázka zaměstná, mi zezadu na ramena dopadnou dvě dlaně. Otočím se.

Přede mnou stojí rozesmátá Ingrid Šípová. Lepíme si takové ty oficiální hubany na obě tváře. Kdysi jsme spolu pracovali v nějaké agentuře či magazínu. Od těch dob se pokaždé, když se náhodou potkáme, vítáme jako ztracené děti. Bum, bum, jak se máš. Žádná přehnaná vstřícnost, ale dost ajfru na to, aby byl důvod strávit spolu hodinku dvě někde v baru.

„Nemáš hlad?“ ptá se.

„Docela jo.“

„Já se totiž jdu najíst támhle za roh, je tam prej nový mexický bistro a hlad mám příšernej!“

Bistro je ušmudlaný kout s několika stolky, plný žvýkajících lidí. Dávám si chilli už proto, že vypadá přesně jako to, co v každém dílu polyká Columbo. Je ostré, červené, jsou v něm papriky, fazole.

Ingrid nepřestává mluvit. Kde kdo dělá, případně už nedělá. Kdo se trhl a založil si vlastní pobočku, kdo je naopak v řiti. Občas mi prskne do talíře, ale nevadí mi to. Je taková. Spontánní, přímá, nepředpojatá.

Má největší prsiska, jaká jsem kdy na živé ženské viděl. Neuvěřitelně agresivní tuhé cecky. Z občasných náznaků mezi řádky je jasné, že ani ona není šťastná, že tohle nosí po světě. Monotónnost reakcí nemůže majitele něčeho takového dřív nebo později neotrávit. Dokonce si myslím, že jestli ke mně Ingrid chovala či chová jakousi náklonnost, tak mimo jiné proto, že jsem v životě nenašel odvahu podívat se jí do výstřihu.

Vytíráme talíře gumovitou tortillou, zapíjíme kokakolou.

„Nemám co dělat, neprojdeme po nábřeží?“ navrhuje.

„Rád.“

Zkracujeme si cestu ulicí Karoliny Světlé. Míjíme malý modelářský obchod. Jakkoliv je mi modelařina cizí, nedá mi, abych příležitostně nenahlédl do výlohy. V zaprášené papírové krabicice kryté zepředu celofánem spatřím klasickou šedivou Pragu V3S s válcovitou cisternou – ikonu mého dětství.

„Hovnocuci!“ volám.

„Božíčku, ten chci!“

„Tak hajdy!“ reaguje Ingrid, a než se stačím vzpamatovat, vtlačí mě dovnitř.

„Přáli bychom se ten hovnocuc, co máte ve výloze!“ hlásí šedookému prodavači s třídním strniskem.

„Fekální vůz V3S, ano...“ reaguje tento, odchází kamsi dozadu a přináší krabici s totožným obsahem. Čiší z něj odtazítá profesionalita, oddanost předmětu prodeje. Proč by tu jinak dělal. Ingridino bezprostřední kouzlo funguje i tady. Zahlédnu, jak muž svírá skleněný pult, až mu bělají klouby.

„Máte štěstí,“ říká, „krom toho ve výloze máme už jenom tenhle poslední kus.“

Nahlédnu do krabice. Zdá se mi, že ten pohled stačí; nepotřebuju mít doma na polici patnácticentimetrový model a jednou za půl roku z něj sfoukávat prach.

„Kolik stojí?“ ptá se Ingrid.

„Jedenáct set devadesát devět.“

Ingrid neváhá: „Chtěls ho, ne?“

Tasím peněženku a se smíšenými pocity zasouvám fekální vůz do tašky.

Couráme po Rašínově nábřeží. Cestou si nečekaně příjemně povídáme. Rozhrnujeme minulost a vytahujeme na světlo lidi, řeči, trosky událostí. Ingrid se fehtá. Její obličej s tmavou čupřinou, s očima trochu moc blízko u sebe, se ke mně naklání, až mám chuť dát jí hubana. To by ovšem zrušilo křehkou kolegialitu, která jediná nás spojuje. Jinak o ní nevím nic. Kde žije, jak žije, má děti, muže, nic. Jsme prostě kolegové. Podobná zaměstnání, podobný slovník, podobné historky, podobní známí. Přesto mám dojem, že jsme si dneska nějak blíž než kdy předtím.

„A co ty, seš s někym?“ ptá se.

„Jsem.“

„Ale nebydlíte spolu, že.“

„Ne.“

„Takže jako vždycy.“

„Ále, co ty víš...“

„Pár let tě už znám. Vsadím se, že ani nevíš, kde jsme se my dva potkali.“

„No to ne, ale když mi dáš minutku, vzpomenu si.“

„Che! Tvůj život bych chtěla žít.“

„Proč?“

„Podstatný věci obratem zapomínáš, zato všechny ty džouky kolem máš jak na talíři.“

Lezeme po schodech nahoru, bereme to Trojickou, projdeme pár uliček, až se nám naskytne zahrádka před restaurací U Tří bojovníků. Sedáme zády k vozovce, dáváme si plzeň. Květnové slunce prozařuje stovky drobných bublin, putujících čerstvě natočeným mokem.

Zničehonic mám pocit, že se ve mně probudil nějaký cizí život. Že se ve mně pohnul horký červený ďábel.

„Ingrid, člověče...“

„No co.“

„Řeknu to bez obalu – jde na mě příšerná sračka.“

„Vevnitř máš záchody.“

„Jenže tohle je něco...“

nevím, jak to říct.

„Tak co s tím?“

„Chytím tágo, bydlím kousek vodtůd, nemůžu to po tobě chtít, ale kdyby přece, najdu tě ještě tady?“

„To ti nepovím, ale támhle ti zrovna frčí taxík.“

Lepím na stolek bankovku, mávám, auták staví. Sedám vedle drožkáře, říkám adresu. Hrabu se v tašce, hledám peněženku, klíč. Ten bude třeba mít po ruce. Jaksi mimochodem vytáhnu krabici s nerozbaleným modelem. Skrz celofán je nicméně vidět.

„Můžu jen tak nahlídnout?“ táže se řidič, když stojíme na červené.

Podávám mu krabici.

„Kde jste to sehnal?“ ptá se a v jeho hlase rezonuje enormní zájem.

„V Karoliny Světlý, takovej obchůdek.“

„Ten znám velmi dobře! A tam ho maj?“

„Dneska ho tam měli.“

„Tak to tam zajdu hned, jak to zapíchnu. Taky to sbírám... Jedna ku pětaticeti je měřítko, který mám skoro kompletní... Vy jste taky milovník techniky?“

„Ne, já chtěl jenom ten fekál. Von mi připomíná dětství – občas k nám na zahradu jezdíval tenhle šedák vysát septik.“

„Já mám nejradši kousky vod firmy Minichamps, jsou k mání Na Příkopě, kousek od Slovače... Výroba v Číně jako dneska všecko – hotový modely, ale naprosto, pane, dokonalý! Úchvatně detailní! Jestli jste tam nebyl, zajděte hodit voko! Po eskalátoru do horního patra! Žádný slepovačky, výhradně hotový kovový modely! Pásový vozidla, druhá světová až dnešek!“

„To je asi drahej špás, což,“ říkám a usilovně svírám svěrač.

„Laciný nejsou, ale za tu náheru jsem ochotnej pustit chlup... Voni vám ty pásy snad dělaj,“ vkrade se mu do řeči – jistě ne poprvé – plačtivý tón, „jako se vyráběj ve skutečnosti – sestavený z pohyblivejch článků! Normálně se pohybujou, kola jsou odpérovány, polopásky maj natáčecí poloosy! Mám dva panthery, dva tigery, jeden centurion, tři shermany, šest leopardů, jednu M60 – Pouštní bouře, dvakrát M1 Abrams, T-34, dva hakly, překrásně kamuflovanou osmaosmdesátku flak, pár stíhačů tanků – každěj kousek dokonalost sama! Ano, sem tam vobčas slepím plastikovej model, ale to je prd – aby byla maketa dokonalá, musíte dokoupit kovový díly, plechy od Eduarda, barvy, vodičky na dekály, věnovat čas povrchový úpravě... a výsledek? Je to křehoučký, láme se to. Na hovno! Tanky chtěj železo! Kam se cpeš, chrochtáku!“

Předjíždí nás oranžový metařský vůz. Zapnuté rotační kotouče zvedají do vzduchu oblaka suchého bordelu.

„Kdo tohleto u nás vyrábí?“

vrací se chlápek ke krabicice, kterou nadále svírám na klíně.

Otáčím ji v prstech:

„Fekální vůz, Praga V3S.“

„Ale firma! Firma, která to dělá, ježiš!“

„Abrex. Měřítko teda ale píšou 1:43.“

„I tak držíte v rukou poklad!“

„Asi jo, když mě přišel na dvanáct stovek.“

„To je za takovouhle náheru krásná cena! Měli i jiný verze?“

„Jak myslíte – verze?“

„Vojenskou třeba, khaki se státním znakem?“

„To nevím, ale tenhle šedej měli poslední. Jako malej pamatuju, jak k nám jezdívala tahle cisterna v reálu. Pamatuju, jak děda stával s krumpáčem nad otevřenym poklopem septiku... zpocenej, v klobouku do týla... Na ten magickej smrad se pamatuju,“ říkám.

Je mi fuk, co mluvím. Daleko důležitější je vydržet až na Vinohrady. Vystoupit, dojít k baráku.

„Vojenská verze by se mi hodila do sbírky,“ hovoří taxikář, „i když tenhle šedej má taky velikánský kouzlo... Kolik vám je?“

Říkám odhadem věk.

„Pane! No tak to pro vás musí bejt symbol! To jste taky milovník! Máte vzpomínku na mládí!“

„Tu mám i tak,“ říkám. „Ale nechcete si ho vzít místo placení, když se vám tak líbí? Jako já peníze mám, proto vám ho nenabízím...“

„To myslíte vážně?“

„Jo.“

„No tak jestli to vopravdu myslíte vážně, vezmu si ho s velkou radostí.“

„Tak je váš a támhle mi zastavte,“ říkám a sahám po klice.

„Počkejte, pane!“ křičí za mnou a natahuje ke mně chlupaté předloktí s vyhrnutým rukávem, „tady vám eště vracím pět stováků, to bych vás vzal na hůl...“

„Tak jo, díky!“

„Děkuju já vám!“ haleká v tom svém kokpitu a klade krabičku opatrně kamsi dozadu.

Přidá plyn a točí to do protisměru, kdybych si to náhodou rozmyslel.

Mám před sebou křižovatku a pár metrů chodníku. Naštěstí nic nejede. Proč já blbec nevyžil rychlý polodřep U Tří bojovníků... Protože jsem fajnovka? Blbost... Tohle je... ááá... tohle bude... ááá, klíče, dveře, ááá... konečně, huuú...

Když mám nejhorší za sebou, začnu uvažovat o nápravě. Ingrid je typ ženské, které by se člověk měl i v takhle podělané situaci omluvit. Nechat se třeba vysmát, ale nevybodnout se na to. Je to samozřejmě pitomost – dávno tam nebude a telefon na ni nemám.

Přesto na sebe házím sako a jdu to aspoň zkusit. Mávnu na další taxík. Jízda se tentokrát odehrává mlčky.

Ingrid tam kupodivu ještě sedí. Na stejné židli u stejného stolku.

Vystoupím, jdu k ní.

„Sedím tu, no,“ říká. „Stejně dneska nemám nic v plánu. Můj muž je pryč, nevím poštědně ani, kde je a kdy se vrátí, máma s děckem jsou na chalupě.“

„Ty máš dítě?“

„Čtyři roky starou holčinu. Ale jak říkám, mám volnej den, tak sedím. Tady se sice kolem všecko hejbe, ale mám pocit, že cos odjel, se vůbec nic nezměnilo. Až teda na to, že jsem si dala ty dva panáky.“

Nechtíc tím opsala Platónovu větu: Čas je pohyblivý obraz nehybné věčnosti.

A tak dřepíme, jako by se nic nestalo. Objednávám si kafe. Slunce pomalu klesá, většina hostů se zvedá a jde pryč. Další várka se dostaví až s večerem.

Od řeky z míst, kde kotví hudební šíf Avoid, se nese halekavý zpěv a bukání elektrické basy.

„Nechceš se jít chvíli kejvat do rytmu?“ ukazuju tím směrem.

„Ne.“

„Takže si dáš eště třetího?“

„Dám – a pak bych, jestli ti to nevadí, pokračovala v chůzi. Nechce se mi na nic myslet, to mi s tebou

jde dobře... Navíc máš procházku v každý svý povídce – proč by ses jednou nemoh projít taky se mnou.“

Platíme, zvedáme se, pokračujeme v chůzi.
„Co teďka vlastně děláš?“ zajímá ji.
„Dostal jsem námět na scénář od náakejch Jugoslávců, co chtěj točit film o kambodžským králi, kterej se tady ve finále setká v domově

důchodců s kambodžským princem, s kterym se znala jedna bejvalá baletka, když eště byla malá holka...“

„A co ty s tím?“
„No, já mám napsat ten scénář.“
„Vo čem?“
„Jmenuje se to Příběh Chy Sochipa,“ tahám papír z tašky a čtu: „Bylo mu 16 let, když v Kambodži převzali vládu Rudí Khmerové. Otec lékař, matka učitelka.

Rudí Khmerové zabili každého, kdo uměl číst, znal cizí jazyk, nosil brýle. Změnili si proto identitu, otec se vydával za čínského prodavače, matka bez vzdělání. Unikli smrti, ale rodina byla rozdělena. Rodiče pracovali v koncentračním táboře pro dospělé, Sochip v lágru pro mládež a sestry byly zařazeny mezi pracující děti. Celá rodina jako jedna z mála přežila. Po osvobození v roce 1979 se vrátili

do Phnom-Penhu. Nová kambodžská vláda poslala Sochipa spolu s deseti dalšími mladými lidmi studovat do Československa. Byla mu vybrána pedagogická fakulta v Praze, aniž by někoho zajímalo, jaké má Sochip vlohy. Jednou našel na koleji inzerát. Hledal se khmerský tlumočník pro natáčení československo-kambodžského filmu Devět kruhů pekla.

Sochip odjel s filmaři natočit snímek o nejhorší etapě kambodžských dějin, kterou osobně zažil. Seznámil se tak, mimo jiné, s Milanem Kňažkem, hlavním hrdinou filmu. Udržují spolu kontakt dodnes. Chy Sochip žije v Bruselu, učí v české škole a provozuje kambodžskou restauraci. Umí česky stejně jako současný kambodžský král Sihamoni, který v Československu rovněž studoval...

„Hele, dobrý,“ říká Ingrid, „promiň, já se v tom ňák ztrácím.“
„To já právě taky. Navíc je tu kapitola dvě: Stará dáma, bývalá baletka, se probudí na JIPce. Prodělala mozkovou mrtvici. Plete se jí, co opravdu zažila, co je sen a co by chtěla prožít. Před příjezdem záchranky našla talisman, který u ní zanechal Sihamoni, současný kambodžský princ. Ví, jak na něm lpěl, a tak se vydá do Kambodže, chce mu ho vrátit... Bloudí v neznámé zemi, v chrámech Angkoru, kde se jí vybavují chvíle, které spolu trávili v Praze při hodinách baletu... Rozumíš tomu?“

„Já nerozumím hlavně tomu, jak může ženská z JIPky sednout do letadla a letět přes půl planety. No, hele, ačkoliv nejsem žádná produkční, rovnou ti radim, hoď to za hlavu. To není nic pro tebe.“

„Čím se mám ale živit? Na tohle jsou přinejmenším přiklepnutý prachy.“

„Prachy jsou všude kolem, stačí znát správný lidi.“

„Já vim. Akorát nevím, s kým se mám, kurva, kamarádit, aby to klapalo.“

„To ti neporadim.“
„Co děláš ty?“

„Manažerku v e-shopu s online delikatesama, vyrábím popisky k produktům a newsletterům, píšu bannery, jenže podle všeho nejsem ta pravá food nadšenkyně, která si sama dokáže vytáhnout potřebný informace, takže to asi dlouho nevydrží... Ale to je fuk, při mým věku a dispozicích se něco najde.“

Stmívá se. Sedáme na ulepenou lavičku ve stínu rozkvétajícího hlohu. Za keřem bzučí pouliční lampy.

Ingrid se protáhne. Nepopsatelná prsíčka trčí do tmy. Projede mnou prudká touha si sáhnout, ale než seberu kuráž, je to pryč.

„Strašně mě bolejí záda od toho, jak ty bandasky musim od rána do večera tahat,“ povzdechne si.

„Nicméně ti moc slušej.“
„To říkáte všichni,“ odvěť a hrabe se v kabelce.

„Já myslel, že když má ženská dítě, že se spíš...“

„Vytahaj, chceš říct. U mě je to naopak – mám je furt plný.“

Klade na dřevo papírky, plastovou krabičku. Vůně čerstvě namleté marjanky mi zalepí nosohltan.

„Dáš si?“ táže se.

Nemám chuť, ale ze solidarity si několikrát potáhnu. Pach hlohu se ostatně s odérem marjány mimořádně dobře doplňuje. Sedíme, vyfukujeme kouř. Bzučení lampy se prohlubuje, vítr se hluše protahuje větvemi. Sem tam štěkne pes.

Ingrid na mě soustředěně hledí.

„Máš v sobě ňákej neklid,“

sděluje mi výsledek pozorování.

„Toho mám v sobě fůry.“

„Z čeho pramení?“

„Ze strachu.“

„Ze sebe, z druhejch,

z něčeho určitýho?“

„Někdy tak, jindy onak. Míchá se to, často to i splývá.“

„Jak ti může splývat něco, co seš ty a co nejseš ty?“

„Nedělám mezi tím rozdíl.“

„Hm... Neprojdeme se zase trochu, byť to teda máš v každý povídce?“

Křížem krážem procházíme dušičkově nasvícenými ulicemi. Tak trochu bezcílně se motáme. Hradešínská, Na Šafrance, Estonská, Kodaňská, Norská. Domky, zanedbané vily, zahrady, parky, garáže.

U jedné z vil Ingrid přistoupí ke vchodu. Portál je osvětlen nedomrlou žlutou žárovkou jako na divadle.

„Tady jsem mohla bydlet,“ říká s nečekanou záští.

Snažím se zachytit příběh, který mi líčí. Lehce drmolí, navíc z té dosud příjemné holky najednou tryská jakási černá, doopravdy negativní zloba. Tady ta vila jim patřivala. Nějak o ni přišli. Není to zas tak dlouho, už po převratu. Poslouchám na půl ucha, protože tomu stejně není rozumět. Její matku někdo šoupl do garsonky, a než se stačila vzpamatovat, spolkl vilu. Brácha, strýc, nějaký advokát, prostě někdo takový.

„...a já sem pokaždý, když jdu kolem,“ říká, „přikreslim další kříž. Kříže to teda byly dřív, jako že mu přeju, aby už byl v hrobě. Ale vod jistý doby kreslim lebky – jsou názornější.“

Nasazuju brýle, skláním se ke zdi u poštovních schránek. Na plechovém obložení je několik řad lebek – vyrytých klíčem, načmáraných tužkou, fixem. Slušná kostnice. Kupodivu se je nikdo nepokusil zamalovat, zakrýt. Možná proto, že v rámci takhle tmavého koutu jde jen o to odemknout, nanejvýš zevnitř vybrat poštu.

Ingrid vytahuje propisku a čmrká další lebku. Oční důlky ryje perem drženým v plné pěsti. Čiší z ní cosi temného. Možná za to může ta tráva.

„Poslouchej, nemohla bych u tebe dneska výjimečně přespát?“ žádá mě o dvě ulice výš.

„Nezlob se, prosím tě, dneska to nejde, mám eště práci.“

„V tomhle stavu chceš něco dělat, jo.“

„Není zbytlí – musim.“

„Vo tom kambodžským princovi, jo.“

„Ne. Máš na tágo?“

„Mám, ale vezmu to nočkou.“

„Počkám aspoň s tebou, než pojede.“

„To není potřeba, ahoj.“

„Ahoj.“

Jistě, mám doma bordel. Neumyté nádobí. Nevymalovanou ložnici, neprané závěsy. Jistě. Hromady papírů, knih. Nevylvětrané peřiny. Jistě. Nicméně je fakt, že se v půl třetí ráno host, kterému nota bene není nejlíp, prostě neodmítá. Mířím ten den už podruhé ke dveřím a doléhá na mě vědomí, jaký jsem asociální zmetek. Možná k tomu přispěly i ty lebky, kdoví. Bylo v nich něco nezdravého. Nebyla to hra.

Házím boty do kouta, беру z komody načatou láhev merlotu. Nalévám si, sedám do křesla. Vedle v bytě hlasitě vřeští dvě holky. Do toho se tam odtud ozývá zvuk, jako když někdo řeže kus prkna pilou. Zvuk natolik charakteristický, že si neumím představit, co by to mohlo být jiného. Otevřeným oknem proniká do kuchyně květnová vůně. Puch popelnic, pach vlhkého prachu, srdceryvné aroma pylu.

Ostře a jasně cítím, že je mi něčeho nenapravitelně, nevratně líto. Upíjím víno a marně se snažím přijít na to, čeho vlastně.

•

Rivalové

O rivalitě dvou měst, Melbourne a Sydney, jsem už něco zaslechl, ale nevěnoval jsem tomu prakticky žádnou pozornost. Když jsem však před nedávnem obě tato města navštívil, pochopil jsem, že rivalita opravdu existuje. Když jsem se dal s někým do řeči, a bylo jedno, zda to bylo v jednom či druhém městě, častokrát se mi stalo, že jsem dostal otázku, které město se mi líbí více, které město je hezčí, zajímavější, kde by se mi lépe žilo. Bylo obtížné na to odpovědět, tak jsem jen něco neutrálního zahuhlal a zavedl řeč jinam. Je to totiž velmi těžké, ta města jsou si vlastně velmi podobná. Obě jsou metropolemi spolkových států, byla založena přibližně ve stejnou dobu – Sydney v roce 1788 a Melbourne o 47 let později, mají podobný počet obyvatel – 5,4 milionu Sydney a 5,1 milionu Melbourne, jsou od sebe vzdálena necelých 900 kilometrů, což v Austrálii znamená hned vedle, jsou na mořském pobřeží v zálivu s krásnými plážemi, protéká jimi řeka, je v nich plno zeleně i moderní architektury, jsou kosmopolitní, obě hostila letní olympiádu a našlo by se

jistě mnohem více společného. Melbourne bylo v letech 1901–1927 hlavním městem Austrálie, po sloučení australských kolonií v Commonwealth of Australia. Nebylo to však s podporou všech Australanů, zejména těch ze Sydney. Proto už v roce 1908 bylo jako kompromis rozhodnuto právě vzhledem k rivalitě těchto měst o výstavbě zcela nového hlavního města Canberra ve vnitrozemí pod Black Mountain, vlastní výstavba pak byla zahájena v roce 1913.

Ale zpátky k otázce, které že město je to lepší. Opravdu nevím, vždyť obě města se pravidelně umísťují v mezinárodních anketách o nejlepší místo k žití na čelných pozicích. Melbourne mi připadá trochu více jako město mladých lidí, Sydney zase více atraktivní pro turisty. Ale to je pohled člověka, který v nich pobyl jen několik málo dní. Pokud je však rivalita motorem pro další úžasný rozvoj těchto měst, myslím, že je to naprosto v pořádku. Ostatně když jsem ty otázky dostával, tazatelé se vždy usmívali a myslím, že jim to bylo předem jasné. Nejlepší je přece to jejich město.

47% MLÉČNÁ ČOKOLÁDA SE SLADEM A CHMELEM
82% TMAVÁ ČOKOLÁDA SE SLADEM

Čokolády z nejkvalitnějších kakaových bobů z Trinidadu, Bolívie a Madagaskaru.
Vyrobeny ručně v české malosériové čokoládovně Jordi's. Původní receptura výhradně pro Rodinný pivovar Bernard.

V prodeji na eshop.bernard.cz a na našich značkových prodejnách.

Svatováclavské slavnosti českého piva 2021 přinesly Rodinnému pivovaru Bernard tři ocenění. Na prvním místě v kategorii tmavých piv se umístil náš Černý ležák s přísadou jemných kvasnic, Švestka zvítězila v kategorii ochucených nealkoholických piv. Druhé místo v kategorii ležáků obsadil světlý ležák Jedenáctka.

V letošní kampani ve Sladovně Bernard plánujeme vyrobit 6,5 tisíce tun humnového sladu, který z větší části použijeme v Rodinném pivovaru Bernard. Kampaň odstartovala 23. září a výroba tradičního humnového sladu v Rajhradě letos vstupuje již do 150. roku své existence. Jedná se o jednu z největších humnových sladoven v Evropě, založena byla v roce 1872.

Pivní pálenka Bernard získala bronzovou medaili na mezinárodní soutěži International Wine & Spirit Competition v Londýně.

Na Bernard Fest se můžete těšit během posledního červnového víkendu, tedy 24.–25. 6. 2022. Vstupenky z roku 2020 platí, nové se začnou prodávat před Vánoci.

Náš Jantarový ležák je nejlepší polotmavé pivo na světě! Do boje o vítězství se dostal po úspěchu v prvním kole, kde získal zlatou medaili a byl označen jako Country Winner, tedy nejlepší pivo dané kategorie přihlášené z České republiky. Stejným způsobem uspěly také Bohemian ALE a IPA. Stříbrnými medailemi porotci ocenili Bezlepkový ležák a světlou Dvanáctku, bronzové medaile získaly Černý ležák a nealkoholická Víšeň.

Celkem jsme v letošním roce obdrželi již 29 ocenění, z toho 23 je z degustačních soutěží a další dvě ocenění získala naše Pivní pálenka.

MARTIN
SKALICKÝZátiší (2019)
kombinovaná technika
110 cmHlava (2021)
podlahová izolace,
polyuretanová pryskyřice
67 x 51 cmHlava (2020)
sádra, koberec
75 cm

Martin Skalický (*1976, Brno) je v současnosti nepřehlédnutelnou a velmi progresivní osobností české výtvarné scény. Má za sebou klasické sochařské vzdělání v ateliéru Michala Gabriela na Fakultě výtvarných umění VUT v Brně, kterému předcházelo studium uměleckého štukatérství. Po období studií hledal svůj vlastní výraz, přičemž osciloval mezi hyperrealistickou sochou a ornamentálními kompozicemi s významovou hrou. Byl to experiment i tvůrčí zrání, co ho přivedlo k aktuální tvorbě, která prolíná a zúročuje znalost tradičního figurálního sochařství a štukatérské postupy. V posledních letech se jeho záběr koncentruje do objektů z nejrůznějších textilií, ale i papírů namačkaných do umělé pryskyřice a vměstnaných do historických forem. Socha Madony se u Skalického objevuje v látce polité červenou barvou jako Bloody Mary, zcela nový charakter získává i hlava Nefertiti zbavená okázalosti původního materiálu. Látky, které Martin vkládá do forem, deformují nejen tvar netradičního odlitku, ale také transformují jeho význam. V jeho objektech se tak snoubí mnoho protichůdných principů, historické a tradiční s inovativním a aktuálním, měkké a nestabilní materiály se proměňují v pevné a definitivní, vážné nabývá nové lehkosti a hravosti.

Hlava (2021)
papír, polyuretanová
pryskyřice,
kovářská čern
60 x 45 cm

Bytost (2021)
papír, polyuretanová
pryskyřice, lak, akryl,
pneumatiky
127×70×113cm

Lebky (2019)
kombinovaná technika
75 cm

Hlava (2019)
manchester, polyuretanová
pryskyřice, lak
42 cm

Bloody Mary (2018)
textil, polyuretanová
pryskyřice, lak
45 cm

Hlava (2019)
manchester, polyuretanová
pryskyřice, lak
42 cm

text **Miroslav Němý**
foto **Markéta Navrátilová**

rozhovor

Meč nemůže selhat

Pavel Bolf | mečíř

Na jeho mistrovské kousky z tradiční japonské oceli se čeká až tři roky. Přesto o svém řemeslu říká: Dokonalost neexistuje

Jak se člověk stane mečířem?

Zkusil jsem toho spoustu, každopádně už na základní škole – ještě za hlubokého míru – jsem chodil do technického kroužku a zatímco ostatní vyráběli krmítka, já dělal sekerky a nožičky, na což nebylo pohlíženo úplně dobře. Vyráběl jsem i na střední a do toho jsem dělal bojová umění: judo, karate, po škole aikido, které jsem dlouho studovat a učil, a také japonský šerm. S tím se objevila potřeba mít meč.

Meče si vás našly?

I když jsem se jim třeba malinko vzdálil, zase jsem se k nim vracel. Jednoho dne jsem zvažoval, že ukončím tehdejší podnikání, a přemýšlel jsem, co dělat dál. Tak jsem do toho šel naplno. Výrobou mečů jsem se začal živit kolem roku 2000 ještě v Olomouci.

Jak si vás našli zákazníci?

Ani nevím. Přes noc se to nestalo – a mě to hlavně popravdě ani nezajímalo, zajímaly mě meče. Je samozřejmě strašně fajn, když vás to uživí, ale rozhodně to nebylo tak, že bych se od začátku topil v penězích, naopak. Byly měsíce, kdy jsem neměl co jíst. Není to romantika, ale tvrdé řemeslo a špína. Na začátku jsou dva roky neúspěchů, jeden za druhým. Z deseti mečů devět praskne.

Čím to, že jste vydržel?

To je regulérní diagnóza. Věřil jsem si, všichni dobří mečíři jsou namyšlení – a já nejsem jiný. Na druhou stranu bez toho asi ani není možné u toho setrvat. Přidat sebereflexi mi dost trvalo: vždycky říkám, že jsem byl arogantně naivní a moje představy o tom, co to všechno obnáší, byly úplně mimo realitu. Kdybych věděl to, co dnes, možná bych do toho vůbec nešel.

Jakou cestu jste musel ujít?

Začal jsem tím nejjednodušším, moderní ocelí, a dělal jsem ji relativně dlouho. Jenže pak jsem začal co dva roky navštěvovat Japonsko a zjistil jsem, že nejsem nejlepší na světě. Ba dokonce ani dvacátý, ani stý nejlepší. Pochopil jsem, že tradiční meče jsou něco úplně jiného. Začal jsem experimentovat s výrobou tradiční oceli, dobré meče dělám tak deset let. Vlastně od doby, co jsem tady v Pálovicích.

Přestěhoval jste se sem po zásadní životní zkušenosti: kvůli zánětu nervu jste na půl roku ochrnl. Jak vás to změnilo?

Měl jsem šest měsíců čas přemýšlet, což bylo svým způsobem fajn, normálně člověk v životě takový prostor nemá. Přemýšlel jsem o mečích, o nožích, o technologiích. Když jsem se vrátil do procesu, na meče jsem neměl sílu a dělal jsem nože. Jejich výhodou je, že jsou na výrobu rychlé a levné, jde na nich skvěle experimentovat. Během roku jsem jich vyrobil třeba 300, což je 300 experimentů. Dost jsem se vypracoval co do technologie kalení, naučil jsem se metalurgii, kterou jsem chtěl dělat. Teď už meče z moderní oceli nedělám, jen z tradiční.

V čem je mezi nimi rozdíl?

Ocel pro tradiční japonské meče je vyrobená redukcí železné rudy na dřevěném uhlí a zásadním rozdílem je čistota rudy. Zásadní tak je sehnat rudu a písek obdobné kvality, což se mi podařilo ze Švédska. Výsledkem je jakási houba, vypadá jako kus korálu, je to nehomogenní, nečisté. A tuto houbu je potřeba upravit kovářským překládáním. Asi jako když se zpracovává listové těsto.

Jak to probíhá?

Z primitivní a nepříliš kvalitní oceli musí mečíř vyrobit kvalitní. Zhruba osmkrát až dvanáctkrát, možná patnáctkrát, provedete přeložení kvůli čistění a homogenizaci oceli. Druhotným faktorem je i vznik struktury oceli.

V tom je skryto umění mečíře?

Za mě je nejobtížnějším krokem kalení, při němž se meč prohne do ideálně požadovaného tvaru, čímž vznikne metalurgie, tvrdý břit, linie nad ostřím. Na meči je hodně vidět, jak má člověk tento krok zvládnutý. Shodou okolností se mi nedávno podařilo koupit nazpátek první meč, který jsem vyrobil. Když to řeknu lidsky, tam je ještě připsanost – bál jsem se, aby neprasknul. Je to pěkné, ale chybí tomu velkorysost, až drzost mých současných prací. To přijde se zkušenostmi. Ve chvíli, kdy přestanete řešit neúspěchy. Musí se změnit myšlení.

V jakém smyslu?

Než se dostanete do fáze, kdy držíte v ruce čepel a přichází kalení, stojí vás to spoustu práce a peněz, ale až tento jeden krok ze všeho udělá finální produkt. Týden dřiny můžete během čtvrt hodiny zhodnotit, nebo znehodnotit, takže samozřejmě máte obavy. Strach a energie se do toho promítá. Když myslíte na neúspěch a na to, že to praskne, ono to praskne.

Co obecně dělá dobrý meč dobrým mečem?

To je otázka, kterou se snažím položit každému odborníkovi – a každý mi řekne něco jiného. Já nejsem Japonec, jsem Čech, navíc docela typický. Spíš se držím technické a realistické stránky, nemám příliš v oblibě náboženství. A kolem japonských mečů je to celé hrozně přifouklé, až moc. Ta jejich aura výjimečnosti... I v Evropě se takto meče vyráběly, byly technologicky komplikovanější a v mnohem lepší než meče japonské.

Jen nebyly z Japonska.

Protože ty mají dobrou reklamu a také jim dodnes vydrželo spojení s japonskou kulturou, zatímco u nás toto řemeslo zmizelo. Tam je to pořád součástí života, kultura meče přetrvala. Já se snažím studovat a hledat techniky, které se používaly zhruba od 11. do 14. století.

PAVEL BOLF *1973

O japonské meče se začal zajímat jako teenager, profesionálně se jim věnuje od roku 2000. I díky pravidelným cestám do Japonska je vyrábí pouze z tradiční japonské oceli. Své meče a nože podepisuje znakem Ókami: to znamená Vlk a vychází to z jeho příjmení Bolf, pocházejícího z německého Wolf.

Kde tyto znalosti hledáte?

Najdete je jen v praxi. Písemné záznamy neexistují. Lidé, kteří v Japonsku meče vyrábějí, se s vámi nechtějí moc bavit; oni se nebaví ani mezi sebou, panuje tam přehnaná soutěživost. Můžete se bavit s těmi, kteří meče sbírají nebo je třeba leští, ale ti mají znalosti spíš na teoretické úrovni a často věří věcem, které jsou mimo realitu. Srovnávat tak lze jen starý meč s tím vaším.

Jak ze srovnání vycházíte?

Daří se mi ty postupy poměrně úspěšně reprodukovat. Zároveň jsem v Japonsku viděl dva meče, ze kterých se mi doslova rozklepały nohy.

Proč?

Byly prostě jiné. Zvlášť ten druhý, ze sbírek muzea v Bostonu, byl z mého pohledu ten úplně nejlepší. Ta čistota, ty metalurgické aktivity, čtyři pásma nad sebou, hrubé i jemné krystaly... Aby tohle byla ocel schopná vytvořit, musí být ohromně senzitivní. Mám kamaráda, který dělá výzkum u německé firmy, a dal jsem mu kus meče z 12. století. Dostal jsem ho od svého japonského mentora. Vědátovi to zkoumali pod mikroskopem a byli úplně nadšení, takové věci v životě neviděli. Moderní materiály už je nedokážou vytvořit, staré meče jsou prostě mnohem zajímavější.

Kolik váš meč stojí?

Cena dlouhého meče, katany, začíná na nějakých 80 až 90 tisících. Zároveň tu jsou další věci, na rukojeť třeba používám rejnočí kůži, ta stojí několik tisíc. Moje náklady jsou asi třicet tisíc, ale jedeme pořád ze starých zásob a otázka je, jaké budou nové ceny železné rudy. A hlavně ne každý meč vyjde. Když vám čepel praskne, znamená to další týden práce a materiál navíc.

Jak dlouho se na vaše meče čeká?

Mám stop stav na veškeré zakázky na dva roky. No, možná spíš na tři. Možná už je to trochu moc stresu,

ale lidi úplně odmítat nechci. Vždycky je lepší mít víc práce než míň.

Kolik mečů stihnete?

Průměrně udělám jeden až dva za měsíc, třeba patnáct za rok. Samotných čepelí bych zvládl víc, ale se vším okolo – souprava obsahuje i rukojeť, záštitu a pochvu – už to není možné. V Japonsku se na každou věc specializují, já umím všechno, ale samozřejmě ne všechno na špičkové úrovni. To by bylo podobné, jako kdyby jeden doktor byl najednou neurochirurg, internista a ještě tiskový mluvčí.

Co je pro vás meč? Zbraň, artefakt, umění?

Zajímavá otázka, protože v Japonsku na meč nesmí být nahlíženo jako na zbraň. Po rozpuštění armády po druhé světové válce si jejich výrobu obhájili tím, že jde o kulturní dědictví, berou to jako umělecký počín a téma meče-zbraně tam není vítané. Pro mě to vždycky byla v první řadě zbraň.

I přes to, jak krásné vaše meče jsou?

V posledních letech se přidává umění, ale musí tam být balanc. Když je to jen pěkné, ba krásné, ale nefunkční, je to k ničemu. Dláto taky můžete udělat z damaškové oceli, hlavně ovšem musí fungovat. Je to pořád dláto a meč je pořád meč. Navíc je dělám většinou pro lidi, kteří je používají na cvičení a sekají s nimi. Meč nemůže selhat.

Co přesně sekají?

Meče tréninkově používají na smotaných rohožích, z nichž se dělají tatami. Rohože se namočí, zhutní a mají konzistenci a pevnost zhruba lidského těla, případně se do nich strčí zelená bambusová tyčka – jako kosti. To se pak seká a podle kvality řezu se posuzuje úroveň sekajícího. S dobrým mečem je to samozřejmě snazší.

Poznáte každý svůj meč?

V zásadě jo. Pro mě nic nevyzařuje, ale většinou je podepsaný. (úsměv)

Pořád vás jejich výroba baví?

Kdyby mě nebavila, tak toho ze dne na den nechám, v tomto jsem dost extrémistický. Ale mě celý ten proces pořád fascinuje. Nemyslel jsem si, že se dostanu tam, kde jsem. A zároveň vím, že není možnost dojít na vrchol. Dokonalost v tomto oboru neexistuje.

Chtěl byste někomu vaše umění předat?

Syna to baví od malička, ale nechci být příliš horlivý a ten zájem v něm zlomit. Říká, že chce dělat to, co já, tak uvidíme. Má možnost učit se od celkem dobrého učitele.

Tu měli i jiní, ale mentorem už být nehodláte?

Už ne, mám s tím špatné zkušenosti. Nemám problém cokoli ukazovat, protože si myslím, že pro řemeslo je důležitá i konkurence. Nebojím se jí – i když vás dneska něco naučím, pořád budu mít dvacet let náskok, který nelze smazat. Ale ti, které jsem něco naučil, většinou začnou mít po pár měsících pocit, že už všechno umí. Začíná jim vadit můj tlak na kvalitu. Mladí lidé nejsou zvyklí tvrdě pracovat. Učitel se podle mě má snažit, aby ho žák předčil, jenže takový proces od studentů vyžaduje přijetí zodpovědnosti za svoji práci a za svoje chyby. Oni by chtěli akorát rychlé peníze a rychlý úspěch.

Zároveň je těžké učit se takové řemeslo.

Vaše žena by mohla vyprávět, že?

Pět let se učila brousit a kolikrát plakala. Já řemeslo dělám dvacet roků, i předtím jsem pořád něco manuálně vyráběl. Takže Zuzka něco leštila týden, pořád to nebylo ono, a já přišel a udělal to za deset minut. To musí být strašný pocit. Jenže já všem musím ukázat, jak vypadá realita. Až když něco dvacetkrát zkazíte, tak to najednou uděláte. Potom je to už jednoduché.

■

informační systém

Pomáháme zákazníkům realizovat jejich vize

Výrobce hraček SEVA a pivovar Bernard jedou na IS KARAT

PALERMO

DAWSON CITY

BUONGIORNO.

JEDNOHO DNE SE U NÁS ZJEVIL ITAL. JMENOVAL SE FRANCESCO
PODLE SVATÉHO FRANTIŠKA. ZEPTAL SE, JESTLI MÁME KÁVU.

LEPŠÍ KÁVU
JSEM NIKDY
NEPIL.

DYŤ SE TO NEDÁ
VŮBEC PÍT.

KAFE U NÁS VAŘÍME Z MODŘÍNOVÝCH ŠÍŠEK, MECHU A MRAVENCŮ, ABY TO MĚLO ŠMAK.

ANI DOMA V PALERMU.

JE TU KRÁSNĚ.

FRANCESCO VYPRÁVĚL, ŽE V PALERMU OBCHODOVAL S MOUKOU. ALE NAKONEC
TOHO NA NĚJ BYLO MOC. DOKTOR MU DOPORUČIL, ABY ZMĚNIL VZDUCH.

TOMU ROZUMÍM.

TEĎ CHCE BÝT FARÁŘEM A POSTAVIT U NÁS KOSTEL.
TAKY NÁS NAUČIL DĚLAT PIZZU.

TĚŠTO SE MUSÍ NECHAT
VYKYNOUT PŘES NOC.

RAJČATA TU NEROSTOU, OLIVOVÝ
OLEJ TAKY NEMÁME.

ALE S BRUSINKAMI, MEDVĚDÍM SÁDLEM
A RYBÍM TUKEM TO TAKY BYLO DOBRÉ.

MOC DOBRÉ.

NO, MNĚ TO
TEDA MOC NEJEDE.

MÍSTO SÝRA JSME POUŽILI LIŠEJNÍK.

ASI
JE NĚKDE
V LEŠE.

VŠECHNY PENÍŽE VZAL A PROHRÁL
V KASINU. BYLO NÁM HO LÍTO.

BUONGIORNO.

KDE JE?

OBČAS K NÁM SICE NĚKDO ZABLOUDÍ, ALE NA ZÁJEZDY ZE SICIÉ NEJSME ÚPLNĚ PŘIPRAVENÍ. UKÁZALO SE,
ŽE FRANCESCO KŠEFTOVAL S NĚJAKOU DIVNOU MOUKOU, CO SE PRODÁVÁ PO BARECH A JÍ SE NOSEM.

ČISTEJ VZDUCH.

HLEDALI HO VŠUDE, ALE NENAŠLI.

ALE TEN KOSTEL POSTAVÍŠ.

ANO.

A NA TU MOUKU
UŽ NESÁHNEŠ.

ANO.

A TAK TU NYNÍ MÁME FARÁŘE, KOSTEL,
I NEJSEVERNĚJŠÍ PIZZERII NA SVĚTĚ.

Proč zrovna Evropa?

Klimatický systém má dlouhou setrvačnost, dnes sklízíme, co jsme zaseli před dvaceti lety

Evropa, přesněji EU, se snaží být zelenější. To je jednoduché konstatování, za kterým se skrývá velký batoh problémů. Na jedné straně je zřejmé, že jsme zbohatli na dlouhodobém ničení životního prostředí a že se už dlouhá desetiletí snažíme své prohřešky napravit. Narodil jsem se a žiju na Ostravsku, v regionu, kde jsme jako děti v 60. a 70. letech minulého století neznali bílý sníh. Ne že by nesněžilo, ale prašnost v ovzduší byla tak vysoká, že sněhová pokrývka rychle tmavla, až černala. To už je naštěstí dávná minulost, přesto není vyhráno a kvalita vzduchu, který dýcháme, není ideální. A to nejen tady na dalším východě, podobné problémy dnes řeší i další regiony, velká města i malé vesnice. Podobně jsme na tom s kvalitou vody v řekách. Ryby se vrátily, ale sem tam se něco stane a je po rybách, viz loňská Bečva. Zkrátka, snažíme se být v Evropě zelenější, než jsme a hlavně než jsme byli. Není to samozřejmost, musela přijít různá omezení a limity, kterými se všichni musíme řídit.

Ve světě zatím takto nedospěli. Všichni známe záběry řek a pobřeží zanesených odpadky nebo asijská města pokrytá smogovou dekou. Pravidla a předpisy o ochraně ovzduší, vody a krajiny, která platí v Indii, Pákistánu, Brazílii, Mexiku nebo v Argentině (a v dalších zemích), jsou buď hodně měkká a tolerantní, popřípadě je tam nenajdeme vůbec. Výsledkem jsou zdravotní problémy obyvatel a celých ekosystémů v Bengálském zálivu, Východočínském moři, Mexickém

zálivu, Severním brazilském šelfu, Jihočínském moři, včetně přilehlé pevniny. Vlády v těchto zemích zatím tyto problémy neřeší nebo je řeší nedostatečně. Taková státní benevolence přináší totiž těmto oblastem velké ekonomické výhody. Výroba je levnější a zboží vyrobené bez dodržování přísných předpisů na ochranu životního prostředí lze tak snadno vyvážet do oblastí, kde se předpisy dodržovat musí. Proto jsme z Evropy tolik výrobních kapacit úspěšně vyvezli do Číny nebo do Indie. My si neznečišťujeme „vlastní“ vzduch a vodu a „oni“ mají práci a výdělek. Oboustranná spokojenost? Dočasná!

Nemám sílu ani moc tento problém řešit. Věřím, že i v těchto oblastech obyvatelstvo dotlačí *úředníky* k činům. Že i tam budou v budoucnu dýchat čistší vzduch a jejich řeky nebudou přinášet tuny odpadků do oceánu. A my už si nebudeme kupovat levné čínské oblečení.

Co má toto všechno společného s klimatickou změnou? Překvapivě hodně. Tak jako se nám podařilo výrobní procesy odsířit a odprašit, tak budeme muset tuto výrobu i „oduhlíkovat“. Věda nám už dlouhá desetiletí říká, že růst koncentrací skleníkových plynů je pro naši budoucnost problém. Stejně jako nám věda před padesáti lety říkala, že oxid siřičitý souvisí s kyselými dešti a umíráním lesů nebo že velká prašnost snižuje množství slunečního záření a škodí zdraví lidí. Lesy se vzpamatovaly a prašnost v ovzduší se radikálně snížila. Ale všimli

jste si, že lesy mají opět problém? Sucho lesní porosty oslabilo a vyšší teplota umožnila kůrovci vylíhnout se ve třech i čtyřech generacích. Pro lesy vražedná kombinace. A vědci varují, že sucho i vyšší teplota souvisí s množstvím skleníkových plynů v atmosféře.

Klimatický systém má dlouhou setrvačnost, dnes sklízíme, co jsme zaseli před dvaceti lety. Zatím svět vypouští do atmosféry pořád více než 50 Gt CO₂eq ročně (množství skleníkových plynů přepočtených na radiační působení CO₂). Je to zhruba dvojnásobek množství, než které jsme vypouštěli před dvaceti lety. Jednoduchá úvaha nám tedy říká, že máme zaděláno na velký problém do budoucna a je smutné, že to věda celých těch dvacet let říká a nikdo ji příliš neposlouchá. Některé vlády světa už začínají jednat. Ale náš pohled je příliš zahleděn pouze do sebe. Eko experiment v Evropě, Evropa chce spasit planetu... Lídrem v oblasti klimatických opatření se však stává nikoliv Evropa, ale Asie. Evropa sice diskutuje o Zeleném údělu (European Green Deal), který bude podporovat různé nízkouhlíkové technologie, ale v mnohých zemích Asie už jsou s konkrétními kroky o dost napřed. I my Evropané bychom už konečně měli přestat brečet nad rozlitým mlékem a měli bychom konat.

Šťastný konec neboli happy end

Přiznám se, že v poslední době nerad čtu knížky nebo sleduji filmy, které končí tragicky. Špatně se mi po nich spí a má nálada klesá na bod mrazu. A filmům a knihám, kde navíc příběh znám, jako jsou Lidice nebo Hořící keř o Janu Palachovi nebo jako Anna Kareninová či Paní Bovaryová, se vyhýbám. Do divadla na Hamleta nebo Romea a Julii bych nešel. Proč si život, který není vždycky veselý, ještě kazit nějakou drásající tragédií.

Přitom byly doby, kdy tomu bylo jinak. Nijak mi nevadily špatné konce a v dospívání jsem rád četl příběhy z koncentráku nebo Dostojevského Zločin a trest. Měl jsem intelektuální dojem, že tragický konec je jaksí hodnotnější než nějaká selanka, kde se vše v dobré obrátí. Souhlasil jsem s Ernestem Hemingwayem, který kdysi prohlásil, že každý dobrý příběh končí smrtí. Jiná věc je, že on sám se toho vždycky nedržel. Tragický příběh v člověku zanechává silnější stopu, déle si ho pamatuje a srovnává ho se svým

životem, který se mu nezdá zase tak špatný. Rozhodně by s hrdiny neměnil.

Jak je zřejmé, dnes dávám přednost příběhům s happy endem. Výjimkou jsou švédské detektivky nebo americké thrillery. Ale u nich mám své hranice. Bez velkého rozmyšlení zaklapnu knihu nebo vypnu televizi, pokud se tam odehrává násilí na ženách nebo dětech, pokud je dítě uneseno a nikdo neví, jestli únos přežije. Nevadí mi, když je zavražděný starší bezdětný pán, bezdětná stará dáma nebo bezohledný gangster. Střílečky a honičky mezi zločinci a policajty miluju, zvláště pokud to policisté přežijí. A dopadení pachatele, třeba sériového vraha, člověk ocení. Není nad pocit, že spravedlnosti bylo učiněno zadost a vrah byl odhalen a přísně potrestán.

Největší potěšení mi přinášejí skvěle natočené britské romantické filmy podle románů spisovatelky Jane Austenové. Sledovat poněkolkáté takovou Pychu

a předsudek nebo třeba Rozum a cit (jako četba jsou přece jen dobově trochu rozvláčné) je pro mě nejlepším filmovým zážitkem, protože přes nejrůznější peripetie týkající se vztahů mezi ženami a muži nakonec dílo zdárně spěje k happy endu.

Šťastné konce mám rád i ve svém životě. Když jsem si bral svou ženu (chtěli jsme venkovský učitelský byt, a tak jsme museli být sezdáni), říkali jsme si po šestiměsíční známosti, kdy jsme každý bydleli jinde a vídali se spíš zřídka, že je to pokus, který může dopadnout dobře, nebo špatně. Proto jsme s dítětem čekali dva roky, aby neutrpělo případným rozvodem, kdyby se ukázalo, že v manželství nedokážeme žít. No a teď jsme spolu už sedmačtyřicet let a oba věříme, že oslavíme i zlatou svatbu, což bude pro mě ten úplně nejkrásnější happy end.

Ve Splitu nad mořem

Nejkrásnější hvězdy hoří ve Splitu nad mořem – zpívá se v jedné ze starých písniček, která láká k návštěvě tohoto krásného města na Jadranu. Jeho historie je hodně barevná a pestrá. Prošlo obdobími rozkvětu i úpadku. Na přelomu třetího a čtvrtého století našeho letopočtu na místě starší osady nechal římský císař Dioklecián postavit reprezentační palác a opevněný vojenský tábor. Palác se pak stal sídlem i dalších většinou sesazených císařů a v průběhu staletí různými přístavbami, vestavbami i zcela novými objekty se změnil v současné centrum města, kde dodnes žije okolo tří tisíc obyvatel.

Už v pátém století se Split stal sídlem biskupa. O století později se ubránil nebezpečným nájezdům Slovanů a Avarů. V dalších staletích se město úspěšně rozvíjelo, a to až do patnáctého století, kdy se ho zmocnila Benátská republika. V období humanismu se stalo důležitým střediskem chorvatské kultury, například se tu tiskly první knihy v chorvatštině. V té i v pozdější době se obyvatelé obávali tureckých nájezdů. Když Benátská republika padla, ovládli Split Francouzi a po nich přišla rakouská monarchie. Po první světové válce se stal součástí Království Srbů, Chorvatů a Slovinců a po té druhé patřil (za války ho okupovali Italové a Němci) k nejvýznamnějším městům Jugoslávie, aby se v roce 1993 stal součástí nově vzniklého Chorvatska.

Uvnitř někdejšího obrovského paláce, který je zapsaný na seznamu světového dědictví UNESCO, se najdou mnohé památky – románské, gotické, renezanční i barokní stavby a nechybí ani některé moderní. Unikátní jsou v historickém centru ohromné sklepní prostory z doby antiky. V Diokleciánově mauzoleu (později přeměněno na katedrálu Sveti Dujam, která je nejstarší činnou katedrálou na světě) se zachovalo hodně antických prvků, původní jsou i románské vstupní dveře, řezané lavice a další památky. Jsou tu pohřbeni mnozí křesťanští mučedníci. V kryptě mauzolea, kde v době stavby paláce přebývali otroci, je dnes kaple sv. Lucie. Otevřená zvonice katedrály pochází z třináctého až patnáctého století a je odtud krásný pohled na střechy a horní patra paláců.

V římském peristylu (což je sloupové nádvoří) kdysi stával císařův trůn a šlo se tudy k jeho soukromým komnatám. Zachovaly se tu také zbytky římské lázně. Jupiterův chrám pyšníci se původní římskou výzdobou se změnil v křesťanskou křestní kapli. Okolo centra Splitu se zachovaly tři brány: Zlatá, Stříbrná a Železná, Bronzová vedoucí k moři byla zbořena. Za prohlídku stojí i Papaličův palác, ve kterém sídlí městské muzeum. Teprve později vyšlo město ze svých hradeb a začalo se stavět i v jejich okolí. Je to například františkánský klášter, barokní pevnost Gripe, postavená na obranu před Turky, a honosné paláce na Národním náměstí a na Náměstí Bratří Radićů. Stará lidová čtvrť Veli Varoš upoutá svou rázovitou architekturou. Působivý pohled nabízí socha biskupa Řehoře Ninského

v nadživotní velikosti, jejímž autorem je významný chorvatský sochař Ivan Meštrović (mimořadně je také autorem sochy slovenského spisovatele a lékaře Martina Kukučina, která stojí v Bratislavě). Na okraji města se nachází dodnes funkční římský akvadukt.

Jedním z nejoblíbenějších míst Splitu je pobřežní promenáda Riva, kterou lemují palmy, květinové záhony a různorodé stavby. K vidění je tu docela zachovalé jižní průčelí Diokleciánova paláce, františkánský klášter s kostelem sv. Františka a pozoruhodný palác Bajamonti-Deškovićů. Na promenádě se konají různé kulturní akce včetně populárního splitského karnevalu. Promenádou je i západní pobřeží, dlážděné bílými kameny, do nichž jsou vsazeny bronzové desky se jmény chorvatských sportovců, kteří získali medaili na některé z olympiád.

Správný turista by určitě neměl vynechat návštěvu starobylého rybářského přístavu. Provází ho dávný příběh lásky chudého rybáře Roka a dívky Cicibely. Přístav je zrekonstruován, ale zachoval si svou příjemnou atmosféru s vůní grilovaných ryb, které se podávají ve zdejších restauracích a bistrech.

Kulinářsky je Split dobrou destinací. Najdou se zde restaurace, které nabízejí i jiná jídla než na turistickém pobřeží, kde si člověk většinou vybírá z obligátní nabídky.

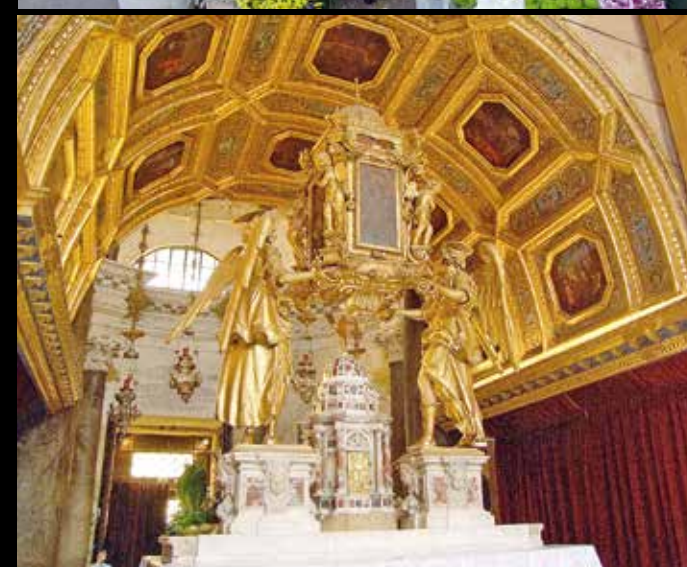
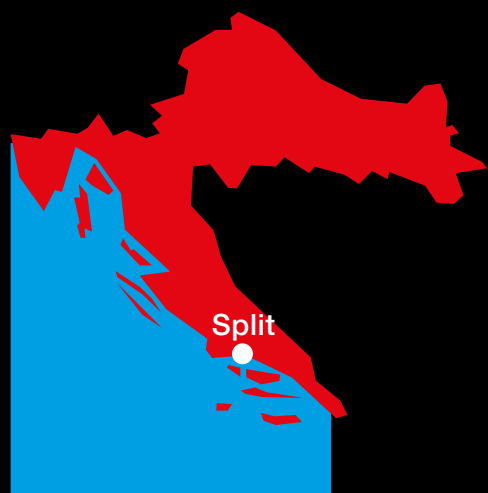
Pěkná a nenáročná je procházka na kopec Marjan, odkud je nádherná vyhlídka na celé město. A komu by snad chybělo koupání, je na pobřeží několik městských koupališť a koupat se dá i zdarma právě pod Marjanem.

Nejkrásnější ulicí starého Splitu je určitě ulice Marmont pojmenovaná po napoleonském maršálovi. Ústředním bodem ulice je půvabná secesní budova Rybího trhu a své obdivovatele určitě najde i avantgardní kašna Pirja. A když jsme u trhu, nelépe se dá nakoupit na městské tržnici na dohled od Diokleciánova mauzolea. V nabídce převažuje čerstvé ovoce a zelenina, ale nechybí tady ani oblečení a různé suvenýry.

Krásná je budova zdejšího chorvatského Národního divadla, bohužel nedaleko před lety postavili i dvě nevzhledné obchodní krabice, které se do historického centra vůbec nehodí. Split nabízí i mnohá zajímavá muzea a umělecké galerie. Za návštěvu stojí archeologické (s mnoha zajímavými vykopávkami ze Splitu i blízkého Solinu se spoustou antických památek) a etnografické muzeum a také muzeum historie námořnictví, které se bude líbit i dětem. Milovník sochařství by neměl minout Galerii Meštrović, kde jsou k vidění pouze díla významného sochaře. Moderní tvorbu vystavují v Galerii výtvarného umění. Tradiční festival Splitské léto (trvá od půlky července do poloviny srpna) přináší koncerty, divadelní a operní představení v uzavřených sálech, ale i pod širým nebem. Koncem srpna se konají Dny Diokleciána, kdy se celé město vrací do slavné doby římského císaře.

Split asi není pro milovníky moře to pravé místo k ubytování (ne že by tu nebyly hotely, ale ke koupání se víc hodí menší místa na pobřeží nebo blízkých ostrovech, jen zábavy si víc užije ve Splitu), ale dá se tam jednou či dvakrát přijet z blízkých destinací na pobřeží (těžko řešitelný problém ale nastane s parkováním, lepší je vydat se do města hromadnou dopravou) anebo trajektem (samozřejmě bez osobního automobilu) z blízkých ostrovů Brač, Hvar, Lastovo, Šolta nebo ze vzdáleného Visu. Z přístavu trajektů je to do historického centra jen pár set metrů.

Tahle po Dubrovnicků nejkrásnější perla Jadranu určitě stojí za návštěvu a žádný turistický fajnšmekr by si ji neměl nechat ujít. Určitě se mu z paměti jen tak nevytratí. A pokud je přece jen ve Splitu autem, není od věci alespoň na pár hodin zajet do blízkého půvabného městečka Trogiru.

Místo, na kterém leží město Jemnice, bylo osídleno už v době kamenné. S rozvojem dolování tu ve středověku vznikla hornická osada. Samotné město bylo založeno na počátku třináctého století. S koncem dolování v patnáctém století skončila i prosperita Jemnice. Zpočátku byla královským městem a později ji vlastnila řada šlechtických rodů. Posledními vlastníky jemnického panství (až do roku 1945) byl rod Pallaviciniů. V Jemnici je i poměrně zachovalý zámek, patří městu, které v něm v letní sezóně pořádá výstavy. Město také chystá pro obyvatele a početné turisty jednu z nejstarších historických slavností připomínající odjezd českého krále Jana Lucemburského do války, kdy ve městě zanechal svoji ženu Elišku Přemyslovnu. Slavnost se nazývá Barchan a každoročně upoutá velké množství dětí i dospělých.

Královská Jemnice

Svět papíru

Grafické a speciální papíry

SVATEBNÍ OZNÁMENÍ
POZ**V**ÁNKY
V**Ě**RNOSTNÍ KARTY
VIZI**T**KY
POUKÁZKY
BL**A**HOPŘÁNÍ
KOM**P**LIMENTKY
ZÁPISN**Í**KY
K**R**ABIČKY
VO**U**CHERY...

Podkovářská 674/2
190 00 Praha 9 – Vysočany
www.svetpapiru.store

DALŠÍ ČÍSLO V LEDNUI.

ČISTÁ RADOST